

ЕЗИКОВА КУЛТУРА / LANGUAGE CULTURE

СЛОВОТВОРЧЕСТВО ПОД КАРАНТИНА

ВЛАДКО МУРДАРОВ

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
balgarskiezik@mail.bg

Разглеждат се четири новосъздадени глагола и съответните им минали страдателни причастия, като се дава оценка кой от тях има перспектива да се наложи като термин и да навлезе в книжовната реч.

WORD COINAGE IN TIMES OF QUARANTINE

VLADKO MURDAROV

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
balgarskiezik@mail.bg

The author discusses four newly-coined verbs and their past passive participles and makes an assessment as to which of them has the potential to be recognised as a term and to become established in Standard Bulgarian.

Когато преди години се появи изкуствено създаденият глагол *впечатлявам*, езиковедите много остро възразиха срещу него, като изтъкнаха, че съчетанието *правя впечатление*, от което е роден този глагол, звучи много по-естествено. Така се случи и с други глаголи като *аварирам* вместо *претърпявам авария*, *стресирам* вместо *подлагам някого на стрес*, *финализирам* вместо *придвижвам към финал*... Въпреки възраженията всички те вече навлязоха в речта на българина и днес са част от книжовната лексика.

В наши дни подобно развитие се наблюдава при съчетанието *поставям/поставен под карантина*. При това в сегашния случай цели четири глагола се конкурират, за да го заместят. Това са *карантирам*, *карантинирам*, *карантизирам* и *карантинизирам*. Паралелно с тях (и дори по-често) се употребяват и съответните минали страдателни причастия *карантиран*, *карантиниран*, *карантизиран*, *карантинизиран*. Тъй като глаголите са нови, съвсем естествено е да не са отразени в съществуващите справочници. Отделен въпрос е дали всички те имат право на живот.

Глаголът *карантирам* е твърде далеч от съществителното *карантина*, от което е образуван, и не всеки може да направи връзката със съществителното. При това по звучене той се приближава до *гарантирам*, а това ще затруднява възприемането му. Поради тази причина *карантирам* вероятно няма да се наложи в речта. Същото важи и за причастието *карантиран*.

Глаголът *карантинизирам* лесно се свързва със съществителното *карантина*, но онова, което смущава при него, е преди всичко дължината му – в края на краищата нали целта е да се създаде глагол, който да е по-кратък от цяло съчетание. Вероятно поради това и този глагол няма да се наложи, както няма да се наложи и причастието *карантинизиран*.

Глаголът *карантизирам* не може добре да се свърже с *карантина*, но е във връзка с глагола *карантинизирам*, откъдето в неговата наставка се появява това *-из-*. Този глагол също трудно ще се наложи, а това важи и за образуваното от него причастие *карантизиран*.

За разлика от изброените глаголт *карантинирам*, който е образуван с разпространената в българския език наставка *-ира(м)*, добре се свързва със съществителното *карантина*. Затова вероятно той ще остане да съществува в езика ни, а останалите варианти ще отпаднат. Същото важи и за причастието *карантиниран*. (Прави впечатление, че напоследък точно това причастие започна да се употребява все повече.)

Често създаването на нова дума или по-точно глагол може да се обясни с представата, че става дума за термин, за част от някаква терминологична система. И доколкото много термини излизат от рамките на съответната терминологична система и навлизат изобщо в книжовната реч, съвсем естествено е и с новия глагол *карантинирам* да стане така.

Въпреки че все пак за предпочитане е вместо него, вместо всичките новосъздавани глаголи и техните причастия или паралелно с тях да продължаваме да употребяваме словосъчетанието *поставям/поставен под карантина*.

✉ Проф. д.ф.н. Владко Мурдаров
Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

✉ Prof. Vladko Murdarov, DSc
Department of Modern Bulgarian Language
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod, Bl. 17, Sofia 1113, Bulgaria

Публикувано: 31 март 2020